

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Høringsnotat

Forslag til endringer i midlertidig forskrift om tilpasninger i reglene om barnehager, grunnskoler og videregående opplæring som følge av utbrudd av covid-19

(Videreføring av de midlertidige reglene om fravær av helsegrunner og muligheten for elever på Vg4 påbygging til å få fraværet for utsatte fag- og svenneprøver ansett som dokumentert)

20. oktober 2020

Innhold

1	Innledning.....	3
2	Bakgrunn for forslagene.....	3
3	Gjeldende rett	3
3.1	Forskrift til opplæringsloven, forskrift til friskoleloven og økonomiforskrift til friskoleloven (ordinære regler).....	4
3.2	Gjeldende, midlertidige regler.....	5
4	Departementets vurderinger	6
4.1	Forlengelse av de midlertidige reglene ved fravær av helsegrunner	6
4.2	Forlengelse av de midlertidige unntaksreglene for elever på Vg4 påbygging som skal gjennomføre utsatte fag- og svenneprøver	7
4.3	Departementets forslag	8
5	Økonomiske og administrative konsekvenser.....	8
6	Forslag til forskriftsendringer.....	8

1 Innledning

Kunnskapsdepartementet sender med dette på høring forslag til endringer i:

- midlertidig forskrift 26. mai 2020 nr. 1061 om tilpasninger i reglene om barnehager, grunnskoler og videregående opplæring som følge av utbrudd av covid-19.

Departementet foreslår at de midlertidige bestemmelsene i § 7 videreføres slik at de vil gjelde ut skoleåret 2020–2021. Det innebærer at fravær av helsegrunner fra og med 24. august ikke skal føres på vitnemål og kompetansebevis for inneværende skoleår. Videre innebærer det at de ordinære dokumentasjonskravene for fravær av helsegrunner ikke skal gjelde ut inneværende skoleår. Dette gjelder dokumentasjonskravet både i reglene om fraværsgrensen for elever i videregående skole og i reglene om fraværshåndtering for elever i grunnskolen og videregående opplæring. Selv om de ordinære dokumentasjonskravene ikke skal gjelde, må elevene likevel legge frem bekreftelse fra en forelder. Myndige elever kan legge frem egenmelding. De midlertidige reglene foreslås videreført tilsvarende for skoler som er godkjent etter friskoleloven, og de foreslås også videreført for dokumentasjonskravene i økonomiforskrift til friskoleloven.

Departementet foreslår også at de elevene som gjennomfører utsatte fag- eller svenneprøver fra Vg3 våren 2020 parallelt med at går på Vg4 påbygging, skal få fravær knyttet til prøvene ansett som dokumentert fravær ut skoleåret.

2 Bakgrunn for forslagene

På grunn av smittesituasjonen knyttet til covid-19 ser departementet behov for å forlenge de midlertidige reglene om fravær. Det er viktig at elever følger de rådene som er gitt i smitteveilederne for covid-19-utbruddet om når de ikke skal møte på skolen. De ordinære fraværreglene vil kunne bidra til at elever i karantene eller med milde, nyoppståtte luftveissymptomer eller sykdomsfølelse likevel møter på skolen.

Det er etter departementets vurdering usikkert om det er behov for å videreføre unntaksregelen for de elevene som går på Vg4 påbygging, og som trenger å avlegge fag- eller svenneprøve som er utsatt på grunn av covid-19. Departementet ber derfor særlig om tilbakemelding på dette forslaget.

3 Gjeldende rett

Siden 24. august 2020 gjelder midlertidig forskrift om tilpasninger i reglene om barnehager, grunnskoler og videregående opplæring som følge av utbrudd av covid-19 § 7 ved fravær i grunnskolen og videregående skole. Departementet vil her først gi en fremstilling av fraværreglene som normalt gjelder, og som er fastsatt i forskrift til opplæringsloven, forskrift til friskoleloven og økonomiforskrift til friskoleloven. Deretter beskrives gjeldende, midlertidige regler som følger av midlertidig lov og forskrift.

3.1 Forskrift til opplæringsloven, forskrift til friskoleloven og økonomiforskrift til friskoleloven (ordinære regler)

Fraværsføring på vitnemål og kompetansebevis

Alt fravær for elever på ungdomstrinnet og elever i videregående skole skal normalt føres på vitnemålet og kompetansebeviset. Dette følger av reglene i forskrift til opplæringsloven §§ 3-38 og 3-45, og i forskrift til friskoleloven §§ 3-38 og 3-44. Elevene kan kreve at visse typer fravær ikke blir ført, men bare inntil 10 dager sammenlagt per skoleår. For at fravær som skyldes helsegrunner ikke skal føres på vitnemålet eller på kompetansebeviset, må eleven legge frem legeerklæring. Ved fravær av helsegrunner er det bare fravær fra og med fjerde fraværsdag som kan strykes, med mindre eleven har høyere fraværskisiko på grunn av funksjonshemming eller kronisk sykdom. Selvstendig studiearbeid regnes ikke som fravær dersom det er avtalt med skolen på forhånd.

Fraværsgrensen

Fraværsgrensen gjelder for elever i videregående skole. Den gjelder ikke for lærlinger, lære kandidater, deltakere i videregående opplæring for voksne eller ved Vg3 alternativ fagopplæring i skole. For offentlige skoler følger reglene av forskrift til opplæringsloven § 3-9. For friskolene er det tilsvarende regler i forskrift til friskoleloven § 3-9.

Fraværsgrensen er en grense for hvor mye udokumentert fravær elevene kan ha i et fag dersom de skal få halvårsvurdering med karakter eller standpunkt karakter i faget. Hvis en elev har mer enn 10 prosent udokumentert fravær i et fag, vil han eller hun som hovedregel ikke ha rett til å få halvårsvurdering med karakter eller standpunkt karakter i faget, og læreren kan heller ikke sette slike karakterer. I spesielle tilfeller kan rektor bestemme at en elev som har inntil 15 prosent udokumentert fravær, likevel skal få karakter dersom fravær årsaken gjør det klart urimelig at fraværsgrensen skal gjelde.

Elevene kan dessuten få halvårsvurdering med karakter og standpunkt karakter hvis de kan dokumentere at fraværet over 10 (eventuelt 15) prosent kommer av følgende grunner: helse- og velferdsgrunner, arbeid som tillitsvalgt, politisk arbeid, hjelpearbeid, lovpålagt oppmøte, representasjon i arrangement på nasjonalt og internasjonalt nivå, religiøse høytider for andre trossamfunn enn Den norske kirke, samt for deler av obligatorisk trafikkopplæring til førerkort klasse B. Fravær av helsegrunner må i utgangspunktet dokumenteres av lege eller annen sakkyndig, som for eksempel fysioterapeut, tannlege eller psykolog.

Som ved reglene om fraværsføring regnes ikke selvstendig studiearbeid som fravær dersom det er avtalt med skolen på forhånd.

Manglende vurderingsgrunnlag på grunn av fravær

Etter forskrift til opplæringsloven § 3-3 fjerde ledd kan stort fravær eller andre særlige grunner føre til at læreren ikke har tilstrekkelig grunnlag for å gi halvårsvurdering med karakter eller standpunkt karakter. Reglene gjelder for elever i grunnskolen og

videregående skole. For elever i videregående skole gjelder disse reglene uavhengig av om eleven har gått over fraværsgrensen eller ikke. Dette er presisert i § 3-9 fjerde ledd.

Tilsvarende regler gjelder for friskolene, jf. forskrift til friskoleloven § 3-3 fjerde ledd og § 3-9 fjerde ledd.

Økonomiforskrift til friskoleloven

Friskolenes tilskudd beregnes ut fra tallet på tilskuddsberettigede elever. For de videregående skolene følger dette av økonomiforskrift til friskolelova § 4-2. Elevene må ha fulgt den godkjendte opplæringen, jf. friskoleloven § 2-3, og dette må kunne dokumenteres. Elever med fravær utover 20 skoledager per 1. oktober eller 1. april regnes som ikke å ha fulgt opplæringen og utløser ikke tilskudd. Fravær i enkelttimer regnes om til hele dager med utgangspunkt i timetallet for programområdet. For deltids elever reduseres antallet tillatte fraværsdager prosentvis i samsvar med elevens timetall.

Ifølge forskriftens § 4-4 skal visse former for dokumentert fravær ikke regnes som fravær ved beregningen av statstilskudd. Dette inkluderer fravær av helse- og velferdsgrunner.

3.2 Gjeldende, midlertidige regler

Midlertidige regler om fravær

Midlertidige regler om fraværsgrensen, fraværføring og dokumentasjonskravene i økonomiforskrift til friskoleloven er fastsatt i midlertidig forskrift om tilpasninger i reglene om barnehager, grunnskoler og videregående opplæring som følge av utbrudd av covid-19.

Etter forskriftens § 7 første ledd gjelder ikke kravet til å dokumentere fravær av helsegrunner etter de ordinære reglene om fraværsgrensen fra og med 24. august 2020 til og med 31. oktober 2020. Elevene må likevel legge frem bekreftelse fra en forelder ved fravær av helsegrunner. Myndige elever kan legge frem egenmelding. Både offentlige skoler og friskoler er omfattet av den midlertidige regelen, og tilsvarende gjelder for dokumentasjonskravene i økonomiforskrift til friskoleloven.

Etter forskriftens § 7 andre ledd skal ikke fravær av helsegrunner føres på vitnemål og kompetansebevis etter de ordinære reglene fra og med 24. august 2020 til og med 31. oktober 2020. Eleven trenger ikke dokumentere fraværet med legeerklæring, men må legge frem bekreftelse fra en forelder. Myndige elever kan i stedet legge frem egenmelding. Både offentlige skoler og friskoler er omfattet av den midlertidige regelen.

Utsatte fag- og svenneprøver

Den som har fullført og bestått fag- og yrkesopplæring, har rett til ett års påbygging til generell studiekompetanse. Etter § 11 i midlertidig lov om tilpasninger i barnehageloven, opplæringslova og friskolelova for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19, hadde kandidater som fikk fag- eller svenneprøve utsatt våren 2020, rett til betinget

inntak til Vg4 påbygging til generell studiekompetanse skoleåret 2020–2021, så fremt de øvrige vilkårene var oppfylt.

I § 7 tredje ledd i midlertidig forskrift om tilpasninger i reglene om barnehager, grunnskoler og videregående opplæring som følge av utbrudd av covid-19, er det fastsatt et unntak fra de ordinære fraværsreglene for elever på Vg4 påbygging som må avlegge fag- og svenneprøve som ble utsatt våren 2020. Fravær som er nødvendig for å gjennomføre en slik prøve, anses som dokumentert etter reglene om fraværsgrensen, og det skal heller ikke føres på vitnemål eller kompetansebevis.

Skoleeiers plikt til å gi alternativ opplæring

Det følger av midlertidig forskrift om tilpasninger i reglene om barnehager, grunnskoler og videregående opplæring som følge av utbrudd av covid-19 § 3 første ledd andre punktum at «*[E]lever i risikogrupper eller som har nær familie i risikogrupper, skal få tilbud om opplæring hjemme selv om skolen eller trinnet ellers er åpent*».

Når det gjelder skoleeiers plikt til å gi alternativ opplæring til øvrige elever, ble dette omtalt i forarbeidene til midlertidig lov om tilpasninger i barnehageloven, opplæringslova og friskolelova for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19. I Prop. 102 L (2019–2020) punkt 3.3.2.1 står det blant annet:

Dersom den enkelte elev må være borte på grunn av smitte av covid-19, karantene eller isolering, gjelder de vanlige reglene om opplæring ved sykefravær. Disse reglene er nærmere omtalt i rundskriv Udir 6-2014. Reglene innebærer at skoleeier har plikt til å gi opplæring for eksempel hjemme hos eleven ved langvarig fravær. Hva som anses som langvarig fravær, må avgjøres etter en konkret og skjønnsmessig vurdering.

Utdanningsdirektoratet har publisert informasjon til hjelp ved slike vurderinger om opplæring til elever som ikke kan møte på skolen på grunn av covid-19. Her står det blant annet følgende:

Hvis eleven må være hjemme en uke eller mer eller gjentatte ganger, vil fraværet regnes som langvarig, og elevene skal få opplæring hjemme.

Skolen må være særlig oppmerksom på elever med særlige behov og elever som har flere kortere fraværperioder. Skolen må sikre tilstrekkelig kontinuitet i opplæringen gjennom skoleåret slik at elevene samlet sett får en forsvarlig opplæring.

4 Departementets vurderinger

4.1 Forlengelse av de midlertidige reglene ved fravær av helsegrunner

På bakgrunn av dagens smittesituasjon mener departementet det er grunn til å videreføre unntakene i fraværsreglene for ungdomstrinnet og videregående skole. Smittespredningen er fortsatt på et relativt lavt nivå i Norge (per uke 41), men det har vært en økning i antallet meldte smittede siden slutten av august. Det er den siste tiden meldt om mest smitte blant unge, samtidig er det ifølge Folkehelseinstituttet få smittetilfeller med korona

på skoler i Norge. Det er fortsatt svært viktig at smittveilederne følges, både av elever som selv har symptomer, og av elever som av andre grunner er i karantene.

Med de ordinære fraværsreglene kan høyt fravær medføre store konsekvenser for elevene, særlig om fraværgrensen overskrides og eleven mister muligheten til å få standpunkt karakter. Fravær på vitnemålet kan bli vektlagt ved søknad om jobb og lære plass. Etter departementets vurdering vil en gjeninnføring av ordinære regler allerede fra 1. november kunne føre til at elever som ifølge smitteveilederne ikke skal møte på skolen, likevel vil gjøre det.

Departementet foreslår derfor at de midlertidige unntakene fra dokumentasjonskravene ved fravær av helsegrunner videreføres. Som ved gjeldende unntaksregler foreslås elevene å måtte legge frem bekreftelse fra en forelder. Myndige elever vil kunne legge frem egenmelding.

Det er viktig å gi skolene og elevene mest mulig ro og forutsigbarhet i det som er en svært utfordrende tid for mange. Departementet mener det derfor nå bør fastsettes unntaksregler som skal gjelde ut hele inneværende skoleår. Det understrekes likevel at det er et tidsbegrenset unntak som foreslås. Evalueringen av reglene om fraværgrensen ble avsluttet i vår og viser at reglene er viktige for å sikre elevenes tilstedeværelse. Departementet vil komme tilbake til om det er grunn til å foreslå justeringer av det ordinære regelverket om fravær på bakgrunn av evalueringen.

Departementet understreker også at skolene må finne løsninger som sikrer at elever som ikke kan møte på skolen, får et forsvarlig opplæringstilbud hjemme. Dette kan gjelde elever som selv er i risikogruppe eller har nær familie som er det, elever med langvarig fravær på grunn av karantene eller isolasjon og elever med langvarig eller gjentatt fravær på grunn av symptomer og sykdomsfølelse. Skolene må planlegge for denne situasjonen og sikre at elevene raskt får et opplæringstilbud. Departementet viser til den informasjonen som er lagt ut på Utdanningsdirektoratets nettsider. Elever som deltar i opplæring hjemmefra, regnes ikke for å ha fravær. Det skal derfor uansett ikke føres fravær ved slik hjemmeundervisning eller hjemmeoppgaver.

4.2 Forlengelse av de midlertidige unntaksreglene for elever på Vg4 påbygging som skal gjennomføre utsatte fag- og svenneprøver

Etter den midlertidige covid-19-loven for skolen bortfaller retten til Vg4 påbygging til generell studiekompetanse dersom eleven ikke består utsatt fag- eller svenneprøve innen 1. november. Det er derfor et spørsmål om det er behov for å videreføre unntaksreglene for denne gruppen.

Selv om elevene ikke vil ha rett etter loven, antar departementet at enkelte elever vil kunne få mulighet til å fortsette på Vg4 etter 1. november uten avlagt prøve, dersom covid-19 har gjort prøvegjennomføringen vanskelig også denne høsten. Fag- og svenneprøvene kan være langvarige og vil kunne gi stort fravær for den enkelte.

Departementet foreslår derfor at de midlertidige reglene om fravær som er nødvendig for å avlegge utsatt fag- og svenneprøve, videreføres ut skoleåret for elever på Vg4 påbygging. Det bes særlig om høringsinstansens syn på om dette er nødvendig og hensiktsmessig.

4.3 Departementets forslag

Departementet foreslår at de midlertidige reglene om fravær av helsegrunner ved fraværføring og fraværsgrensen videreføres ut inneværende skoleår. Elevene må legge frem bekreftelse fra en forelder, eller egenmelding dersom de er over 18 år. Forslaget gjelder både offentlige skoler og friskoler, og omfatter også dokumentasjonskravene i økonomiforskrift til friskoleloven.

Videre foreslår departementet at elever på Vg4 påbygging ut inneværende skoleår skal kunne få nødvendig fravær ved utsatte fag- og svenneprøver ansett som dokumentert etter reglene om fraværsgrensen. Det foreslås også at slikt fravær i samme periode skal unntas reglene om føring på vitnemål og kompetansebevis.

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget innebærer en videreføring av allerede gjeldende, midlertidige regler. Departementet legger derfor til grunn at forslaget ikke har økonomiske og administrative konsekvenser.

6 Forslag til forskriftsendringer

Utkast til forskrift om endring i midlertidig forskrift om tilpasninger i reglene om barnehager, grunnskoler og videregående opplæring som følge av utbrudd av covid-19

Fastsatt av Kunnskapsdepartementet X. X 2020 med hjemmel i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 3-4 første ledd og lov 4. juli 2003 nr. 84 om frittstående skoler (friskolelova) § 2-3 andre ledd.

I

I midlertidig forskrift 26. mai 2020 nr. 1061 om tilpasninger i reglene om barnehager, grunnskoler og videregående opplæring som følge av utbrudd av covid-19 gjøres følgende endringer:

§ 7 skal lyde:

§ 7 Midlertidig unntak fra reglene om fraværsgrensen og reglene om føring av fravær på vitnemål og kompetansebevis skoleåret 2020–2021

For fravær av helsegrunner fra og med 24. august 2020 og ut skoleåret gjelder ikke kravet til å dokumentere fraværet etter reglene om fraværsgrensen i forskrift til opplæringslova § 3-9. Eleven må likevel ved fravær av helsegrunner legge fram bekreftelse fra en forelder. Myndige elever kan legge fram egenmelding. Reglene i dette

leddet gjelder tilsvarende for dokumentasjonskravene i forskrift til friskolelova § 3-9 og for dokumentasjonskravene i økonomiforskrift til friskolelova § 4-2 og § 4-4.

Fravær av helsegrunner fra og med 24. august *og ut skoleåret* skal ikke føres på vitnemål og kompetansebevis etter reglene i forskrift til opplæringslova § 3-38 og § 3-45. Eleven trenger ikke å dokumentere fraværet med legeerklæring. Elevene må likevel legge fram bekreftelse fra en forelder. Myndige elever kan legge fram egenmelding. Reglene i dette leddet gjelder tilsvarende for reglene i forskrift til friskolelova § 3-38 og § 3-44.

Elever som *skoleåret 2020–2021* går på Vg4 påbygging til generell studiekompetanse, og *som gjennomfører* fag- eller svenneprøve som våren 2020 ble utsatt på grunn av covid-19-utbruddet, kan få fraværet ansett som dokumentert etter reglene om fraværsgrensen i forskrift til opplæringslova § 3-9 og forskrift til friskolelova § 3-9. For at fraværet skal kunne anses som dokumentert, må fraværet være nødvendig for å gjennomføre prøven. Fraværet skal heller ikke føres på vitnemål eller kompetansebevis etter reglene i forskrift til opplæringslova § 3-45 og forskrift til friskolelova § 3-44.

II

Forskriften trer i kraft straks.